

74
(6)

نور الی پوردی

ناشری: د. تونک ارمغانی

صافی ۳

پیل ۱۰

۱۵ مایس ۱۳۳۹

عراق تورکلیرى

مؤلفى : هاشم ناهید

— ايكنجى نسخه دن مابعد —

آلمش اولماسى و بونلرى همشهرلرينك شيوه سيله نرم يتمش بولونماسيدر اونك ايچين عراقده خلق ، فضولى يى اكلار و سوره ، و بو ؛ ادبى اثرلرک ، برماك يالکز لسانى محافظه ايتمکله قالمایوب بعضاً لسانى ده ، بدیى ذوقنى ده جانلاندیروب تکمل ايتدیردیکنه يکى بر مثال تشکيل ايدم چوق دیندار اولان عراق تورکلىنك لسانى اوزرنده سايمان چامپنك «بولود» کتابنك ده بوبوک بر نفوذى اولمشر . خواص ايله خلق ادبیاتلری آره سنده موجود اولان آریاق و مسافه یى فضولىنك شاعرلک دهاسيله آتلاش اولما یى استثنائى بر حال عدايت کدن سوکره عثمانى خواص ادبیاتنك عراق خواصی آره سنده آزچوق رواج بولدوغنى ده قید ايتمک ايجاب ايدم . مثلاً ندیم ، باقى ، نابی ، ویسی کبی شاعرلرک اثرلری اورالده اولدوقجه معروفدر . استانبول و دیگر تورک مرکزلى ، یا انجی ملتلك تاثیرلری آلمده اسكى غننه لرینى غائب ايتدکلى صره لرده بيله عراق تورکلى دیوانخانه لرنده صباح قشام طوبلانمق اعتیادلرنى محافظه صورتيله تجمع حیاتی ویا [سلاماق] و بواجتماعلری ، اکثراً ادبى مباحثه لرله شاعرلرک کزیده پارچه لرینك افشاد ایدلمسى صورتيله بدیعيلشدیروب طائیلشدیرلر .

هنر ادبیاتی و هنر شعرلری

عراق تورکلىنك خلق ادبیاتی ؛ کرک زنگینلکی ، و کرک یوکسک بر بدیى ذوقه دلالتی اعتباريله جداً بحثه دکر : بونک منبى خلقلک وجدانیدر ، که بدیى تربیه سنى عصر دن عصره و نسل دن نسله انتقال ایدن خلق ادبیاتندن الیر . بو ادبیاتک بر قسمی کاغذ اوزرینه یازلامش ، و صرف شفا هیدر ، بونلرک نشر واسطه لری عاشقلر و باشقه بر تعبیرله ساز شاعرلریدر . [استانبولک دیوارلری

اره سندن بردفمه اولسین دیشاری چیقماش اويا کیمسه لر کورولدی، که اسکی
غرب ادبیاتنک (تروبادور) traubadoure لری ایچین اوروبالی اثرلرده نه
کور دیلر سه انی تورکارک ساز شاعرلری ایچین تکرار ایتدیله . فقط برکون
کله جک که خاق شعرلری حقنده جدی تدقیقات یابانجه بوتون او کستاح ادعا جیلرک
فویاسی میدانه چیقماشاق وتورک ملکی ، حق تاریخ و غنعه لرینک تدقیق ایشلرنده
بیله ایکی یوزایلک ایدن ساخته عالمره حقارتله آرقاسی چویره جگدر . [نوعی
شخصنه منحصر و کیتدکجه قیمتی و عددلری ازالماقده اولان خلق شاعرلری ،
بر طاقم خلق شعرلری ساز چالاراق اذ بردن ترنم ایدن کیمسه لردر . بعضیلری
چالنی چالماق و شعر سویلک صنعتلرینک هر ایکیسنده بردن اهمیت کوسترلر ،
بعضیلری یالکیز ترنم ایتدنی بیلیرلر . یونلرک مکتبی منسوب اولدوقلری (محیط) در
جمعیت حیاتنده ذاتاً موجود اولان بو صنفلر برکون فلان آدامک ، باشقه بر
کون بر باشقه سنک وارلغنده انکشاف ایدر . اجتماعی حیاتده « صفت تجلیات »
یخشنه کیریش-مک صدمت خارچنده اولدوغی ایچین یالکیز شو نکل اکتفا
ایده جگیز : بو ساز شاعرلری ، اکثر با کندیلرندن اول سویلنمش خاق شعرلری
وبعض بعض کندی الهام منبعلرندن ابداع ایتدکلری شعرلری ترنم ایدرلر .
یونلرک « مکتوب » حاله کلش نمونه لری ، هان بوتون تورک محیطلرنده معروف
اولان عاشق غریب ؛ عاشق عمر ، عاشق کرم ، الح . . . عشق ماساللریدر .
عراقده بالخاصه قیش کیجه لری ، سسی کوزل دلیقه-انلیله ، طاقله اوجاقلرنده
یونلرک برینی ترنم ایدر و اطرافنده کی انسانلر لذتله اونی دیکلرلر .
شیمدی اصل دقته شایان اولان - کتابة حکمه مش خلق شعرلرینه کله لم :
بو شعرلر ، هان عمومیتله ایکیشر « بیت » یعنی دوردر مصراعدن عبارتدر .
یونلر او قادار مبدولدر که اگر طویلاندیریلوب بر آرایه کتیرلر جلدلر تشکیل
ایدهر . یونلری کیم سویلش ؟ بویلی دکلدر .
آناطولینک وتورک ایللرینک دیکر محللرنده تصادف ایدیان بوقیل خاق
شعرلرینک و دستانلرک صوک مصرعلری اصل شاعرک کیم اولدوغی خبر ویریر .

حال بو که عراق تورکلرینک خلق شعرلرندن شاعرلرینک کیم اولدوغنی اکلایق
قابل ده کل . بعض بعض یکی بر غزل ، یکی بر شرقی میدانه چبقار و ایلک نرم
ایدلایکی زمان بیدعنهک ، شاعرینک اسمنی سویلرلر ؛ فقط بو ، بر زمان سوکره
اونودولور و شعر ایسه آرتق خلقت حافظه سنه انتقال ایدر ، حافظه لک بوبله
یوزلرجه و بیکلرجه سنلر ن بری نقل ایتدکاری و عراق تورکلرینک ملی و بدیعی
وجسدانندن دوغمش اولان بو کوزهل اثرلردن شیمدی بر قاج نمونه عرض
ایده جگیز . کوروله جک ، که بو شعرلر ، دوردرد مصرعدن عبارتدر ، مینی مینی
چرچیوه لرینک ایچنده - اوفاق بر آینه پارچه سنک قرص قوجه بر منظره بی عکس
ایتدیرمی قیلندز - بر حسیات عالمی ابراز ایدر لر . اوراده انسانلر ؛ اضطرابلری
مسرترلری ، الملری و بوتون حیاتی تلقلیرله جانلی اوله رق یشارلر انجاق بو
جانلیلنی کوره ییلمک ایچین خصصرعی و صحیح قیلر . واقف اولمق ایجاب ایدر ، که
بو بایده بعض ایضاحات و رمک صورتیله بیلارمه بی ده ابقابه جالیشا جگیز :

سوسی

صو ، کوکرمش سوسی [کوکرمک = انبات]

یکمه نامرد کوپرو سندن

قوی کوتورسین صو ، سی

تورک شاعری ؛ « سوسن » چیچکنک صو ایله یتشدیکی بر طبیلک ایله
صوده بوغولماسنی طبیعی بولیور ، و بونی نامرد بر یکمه طرقدن یایلمش
بر کوپرو دن یکمه که ترجیح ایدیور . سوکره بونده درین ، و حیاتی بر فلسفه ده
وار : « سوسن » چیچکنی ناصل که صو یتشدیر بیور و عین چیچک بر کون
ینه اداره ده محو اولیورسه ، انسان ایچین ده دنیا ده عدم « او قادر طبیعدر .

دالدا سنه [دالدا = سایه ، مانجا]

کون وورمش دالدا سنه

نامرد اسلان اولورسه

صیغمه دالدا سنه .

« دالدا ، کوالکه دیمکدر . کونشک چوق صیجاق اولدورغی بر اقلیمده
کوالکه نیک قیمتی فضلده در شاعر و راده نامردک کوالکه سنی کونشلی کوسترییورکه
مقصودی اونک خاصه سنی تزییف و استحقاردر . بونی دردنجی مصراع
اصریج ایدیور .

نامرده ، مرد

کیم دییه ر : نامرده مرد [دییه ر ، دیمک فعلندن دیر]

اونده قیامت قوپار :

باش اگر نامرده ، مرد .

تورک ؛ مرد بر کیمسه نیک نامرده باش اگسینی قیامت قوپمسیله مساوی عد
ایدیور .

بونلرکی ، تورکک اصیل جیه پنجه لرینی کوسترن چوق شعرلر واردر . بزبوراده
ساده بر نمونه عرض ایدیورز :

ایکی قارده ش ، بر انا ،

بیقیامشوق بر خانه ؛

فلک بر تپه ووردی : [تپه = تکمه =]

هر بریمز بر یانه

اطرافنه اعضالری طویلاشمس ساکن و مسعود بر عانله اوجاغنک بر کون
بردن بره قدرک بر جالوه سیله بیقیلوب داغیلویرمسی و بونک قارشیشنده حس
ایدیان ده ربن هیجانک سکوت و صبر ایچنده نجایسنی هپ بردن شودورت
مصراع بزه کوسترییور . بو عین زمانده بر عالمک کمال وزوالنی ده کوزمن
اوکونه کتیرمکده در .

بو خاق شعرلرینک بالخاصه عشق و غرامه عاند اولانلری چوق یو کسکدر .
بونکله برار استانبولده کوروان و اخلاق نقطه سندن هیچده تورک روحنه
اویغون کلمه بن یابانجی شرقلر قارشیشنده عراق تورکلرینک هم اخلاقی برتمیزلکی ،
همده حسی اینجه لکی واردر ، صوکره پک بارز بره Originalité او
ریژنالیته یه مالکدرلر .

ایندیلهر چایه بولار [بولار = بونلر]
 یکنیزی آیه بولار [یکنیزی = بکریور]
 منم بو، سود کوکله [من = بن]
 ووردیلر مایه بولار . .

بو شعر، بزه؛ نورک بدیی دویغولرینه شکل ویرمک ایچین طبیعت
 واشیادن «تمثال» آلماسی پک این بیلدیکی درجهده، اونک چوہان روحی ده
 فاش ایدیور: کنج وزنده بر روحک چایه اینن کوزل قزلر قارشیسندہ
 بردن بره غریب بر هیجانله تیرمیشی، بیاض و دورغون برسود طبقه سنک یکی
 بر ماهیتله قایناشوب کوبورمسی نه قدر کوزل ایضاح ایدیور . .

باغه دووار [دووار = دیوار]

چکمشلر باغه دووار

قاشک باغ، کوزک باغوان [باغوان = باغبان]

کرپیکک باغه دووار

بوتورکو، اشیادن بر مینیاور اعتناسی و یوکسک بر ترکیب قابیلی ابله
 بر سوکیلی چهره سی یاپیور . .

بغدادک یوللرنده

صو دورمش کوللرنده

بر چفت قولباغ اولایدم [قولباغ = بله زیك]

یارمک قوللرنده

حاشق، بزه؛ سوکیلیسنک «بغداد» طرفلرینه کیتدیگنی خبر ویردیکی
 کبی اونک کچدیگی یوللرده کی دورغون کولاری تصور ایدیور. بو
 اوزاقلره کیدن سوکیلی بولجینک قوللرنده بر بیله زیك اولمق خیالی، سانکه
 کوللرده صودن صویه عکس ایتمکده در .

یاندی جانم

طوتوشدی، یاندی جانم [جان = وجود]

اصل اوقن آتمادن [اوقن = اوقى]

« سرنى » دوندى جانم [سرنى = قابور]

سو كىلىرىك مان باقىنى اوتى بىكىزىمىك شىرقا اسكى بر بولوشيدىر . بوتور كوده
عاشق ، اوقى خىرىلر يىنىك ايزلرغى كوستىمىك ايچىن يىكى برىتمال اورتىمىك قويماقلىق
اونى اكالى ايدىيور .

يوز يردى

يارالىم يوز يردى

پازىم يارام صاغلامان

طىيب كاسىم يوز يردى

حسرت و عىنىتىك شىدى ، سو كىلىرىمىز قالمىنىك چارمىزلىكى بوندى دىمىك قوتلى

سويلنىمىز .

سحر ، ياد ايله مى [مى = بن]

كىتمى ، شاد ايله مى

كىچىدىمىك يوله قوردىم

اورده ياد ايله مى ! . .

« مىر زمانىمىز شىصىت و مىر عاشق ، سوزىمىك آهنىمىز اويله آجى بر اضطراب
قانىورمىك قافىلر كىمىكردى ، هىچ قىرقلر كىمىكدار بر تىكرى كىمىك افسانە كلىيور .

كىچىلر كوندوز كىمى [كىمى = كى]

موم يانار يولدوز كىمى [يولدوز = يىلدىز]

مىر ياردىمى دوشدىمىك

مىر ارىم دوز كىمى [دوز = طوز]

بو شىرك مىر مىر مىر بر تابلودىر : ايلك مىصراع ، مىراق كىچىلر يىنىك
كوندور قاندار آيدىنلىق اولدوغى خىر وىرىيور . ايكىمى مىصراع عاشق
مومله آيدىنلاش بر اوداده سو كىلىمى دوشوندىمىك آكلانىور . نىمىت
سوك ايكى مىصراع ، مىمىرله وجودىمىك - موم و طوز كىمى - ارىمىكده اولدىمى

سویله یینجه ، بوخیال محشرینک اورناسنده داملا داملا اریین عاشقه آرنیق آجیورز .

یوز آیه دکر

حسنک یوز آیه دکر

آی وار بر کونه دکر ،

کون وار : یوز آیه دکر .

بوراده حس اینجه لکی ، سوکی ، وکله اوبونی ، مختلف رنگر کبی بری

برینه قاریشما قدم در . یونک ذوقی ده حس ایدیورز .

قاره باخدم [باخدم = باقدم]

« سفین » ده قاره باخدم

بو سنک شوم طالک

بو منم قارا بخت [بخت = طالع]

« سفین » اریله یاقین بر طاغک اسمیدر ، که شاهقه سی اکثریا قاره

اورتولیدر . بوراده کله صنعتی ایله عاشقانه حزنگ تأثیری بری برندن دها کوزلدر .

بشمال ایشله یوللا

باشن کوموشله یوللا

ایچنه بش الما قوی

برینی دیشله یوللا

استانبولک تقلیدی ، قوزمو بولیت وچرکن ادبیاتی یاننده بو خلق شعرلرینک
کرک بدیی و کرک اخلاقی قیمتلی بوراده ده کوزه چاریور : آدله حواتک
جنتدن قوولدقاری کوندن بری « الما » نسانی سوکینک بر تمثلی اولمشدر .
عاشق سوکیلسندن ایسته دیکی الماردن برینک سوکیلی دیشلرله دیشلمسنی
ایسته مسیله صاف ، مصوم آرزوسنی ایما ایدیور . بشالار بر نوع باش
اورتوسی کبی قوللانیلیرکه بونلرک ایلکلیسی و صرمه لیلی ده وار ؛ عاشق
بونلرک بر کوموش ایشلمه لیسنی ایستیور . بوتون بو آرزولری سرد ایدن

شەرك ، دایشله ، كوموشله ، دیشله ، قافیهلری ، قوش جولتیلرینی و صوصوسلرینی
آکدیران بر موسیقی ابداع ایتمکده در .

عشق ، غم و محنتک افاده سی بعضاً بو خلق شعرلرنده علوی بر آهنگ
آلیر :

داغیر ، داغمدر منم [من = بن]

غم اورتاغمدر منم

دیندرمه قان اغلارم

یامان چاغمدر منم .

عاشق ، بویوک حسرتی ، بویوک داغلرده کزدیریور . تظلم ایدیشنده
بیله ، آرسلان کوکره مسنه بکزمین برمهات وار . قافیهلر ، مصرعی لوحلر
وی برینه چارپان یاتاغانلر کی خیالمزده عکس صدالر باییور .

بو تورکولر ، هیچ اولمازسه خاق ادبیاتی و خلقتک بدیی ذوقی حقنده آز
چوق بر فکر ویرر .

ماصاللر و ضرب منلار

میشاقی هند اولسین ، چین اولسین ؛ شرق و تورک عالمده موجود اولان
ماصاللر ، بوتون تورک محیطنده آزچوق تعدیلاتله بری برینک عینیدر . ماصاللرک
عمود فقریسی تشکیل ایدن وقعه دائماً « سوکی » در . دائماً حسی وقعه ، پادشاه
قزلری ، شهزاده لر و قوتلی آدملردر . بو ماصاللره کوکرجین و دیگر قوشلرک
شکلرینی تمثیل ایدن « بری » لرده تداخل ایدر . بوکا اصل اسمی ویرمک لازم
کلیرسه ، بر نوع ابتدائی فلسفه در . و فلسفه نیک بالخاصه اخلاق قسمیدر .
کوک ماصاللر ، و کرک ضرب منلار اعتباریله عراق تورکلری دیگر تورکلردن
فرقلی بر منظره کوستر منلر

بریی صنعتلر

معلومده که رسم ، اسلامیتجه منوع اولدوغی ایچین بوتون تورک محیطلرنده
اولدوغی کی عراقده ده هم یاقین زمانه قدار مجهول ایدی .
یعنی شکلی و شعوری صنعتلرک رسم و هیكلتراشلقه عائد اولانلرک ماعداسی اولان
معمارلق ، نقش ، اویجه جیلک ، الخ . . . عراق تورکلرنده ده موجوددر :

عراق توركارى عيىطانده استانبولك كى كى بو آسك معمارى اثرلى يوقدر.
 بونكله برابر جاملرك ، مداسلرك ، قشلهلرك ، سلاسلرك و خانلرك
 معمارى اولوبلرندن خانلرك دوشمه و تزيناننه قادار هر شيدى محلى خصوصيتلر
 واردور . مثلاً استانبولده و بوردسده اولدوغى كى ايپك و صرمة ايله شرن
 وقيمتدار ال ايشلرى ياپارلر .

عراقده محلى يانور يوقدر

موسيقى به كلنجه ، ساز ، سازلور ، كان ، قانون ، دف ، داول زورنا كى
 موسيقى آلتريله توركجه شريقيلر و غزلار ترنم ايدرلر .
 دنياك مو . يقى حقنده كى تلقيسى بوراده حساب قاتمق احباب ايدر : زهد
 و تفوى صاحبي علارك تاثيرى آلنده قالان زاهدلر ، موسيقيدن اجتاب ايدرلر .
 بونكله برابر «رقاعى» ، «قادري» ، كى طريقلرك مەين كونلرده كى آيملرى
 موسيقى ايله اجرا ايديلير . «مولود» قرائتلرندى ، «سنت دوكونلرندى» ، «وزفاف
 آلايلرندى» موسيقى اجراي آهنگ ايدر كه بو ، «نيم دينى» صاييلير . چونكه
 «سنت» ، «ازدواج» ، «دينامدوح» عمللر عدايدلدىكى ايچين صانكه تسعيد ايديلورمش
 كى طريقت موسيقيلى اشتراك ايدىلر .

افزون

تورك اخلاقى دينى بر شكل آلمش اولدوغندن شهب ايديله من آنجاق بو
 عيى اخلاقك بر طرفدن آناطولو كويلوسى و شهرليسنده ، بر طرفدن توركلرندى
 موجود اولان نظاهراتى تدقيق ايدىليرسه ايكي قسم خلقك «اخلاقيت» ي
 آره . سندن كى فرق دقنى حلب ايدر . بر قسم آناطولو كويلوسى ، حنى دينى
 فرائضه قارشى براز ميلالسىز كوردونود . بوندن آناطولو كويلوسنك دينى اخلاقى
 اكنساب ايتماش اولدوغى ، مناسى چيقارما ايدير . بالعكس آناطولو كويلوسى
 روحاً يوكسك بر اخلاقى منظره اراز ايدىر . آنجاق دينى فرائضى يعنى عبادت
 مراسمنى تطبيق خصوصنده بعض مرتبه مسامحه كاردور . عراق توركلرينه
 كلنجه ، دينك محلى قسملرينى سوق طيبي ايله دينه جك بر حال ايله ونام بر
 اعتقاد ايله ايضا ايدىلر . عراق توركى بو خصوصده نغسه حاكم اولوب هيچ

بر مساعده بولونماز ، و اخلاق ، دینی اولدوغی ایچین ایشته بو حقیق
دیندارلقدیر ، که اونک اخلاقی اولسنی تأمین ایدور .
عراق تورکی « مزاج » اعتبارله فضله حساس اولدوغی ایچین اخلاقی
تظاهرلری ده سرت و خشیندر . مردلک ، درست حرکت ، عاددا اونک شیمه سیدر .
شرک بعض محیطلرند کوربان مراییلکدن اوند اثر ورونمز . خلاصه
عراق تورکی ، اوزی سوزی بردر و ناطولک حلم و سکوننه مقابل ، عراق
تورکنک اسلامی اخلاقی خشونته تجلی ایدر .

بر ، عائله فرادینک مناسبتندن طوتکزده تجاری معاملانه قدر هر حرکت
و حوصله . آندینی کوستر . فخش ، مسکرات استعمالی ، کبی فثالمر
بلکه اندر . عائله سنک تملی صاغلام ، زیج ایله زوج ؛ چو چوقلرله ابوین
و بوتون اقربالر ، قومشولر ، دوستلر آیه مناسبت چوق صمیمیدر . اجتماعی
رابطه لراه ی برینه باغلی اولانلرک فداکاراق حسی اعظمی درجه ددر .

حقوق

حقوق دینی ، اسلامی بر ماهیتی اجازدد . عراق تورکلی فائضی حرام
عد ایدر و فائضله یاره ویره نلر . حقارتله باقادرلر . باشقه لرینک حقوقه رعایت
خصوصنده کوسترکلی اعتنا تصورك فوقنده در ؛ لکن بو ، پک طبیعیدر ؛
چونکه مادام که بر حقوق دیندر ، و ما امکه بر خلق دیندار و دینی حکمه
مقادرلر ؛ طبیعیتله دینی بر ماهیتی اولان حقوقه حرمت ایدرلر . حکومتک
« نظامی » محکمهری موجود اولدوغی حالده ، افراد ، آرالرنده ظهوره کلن
حقوقی اختلافلردن دولای پاین زمانه قادار « وفق » لره مراجعت ایدرلر ،
وفقی نه دیرسه اوکا کوره عمل ایدرک حکومت . مراجعتدن چکینرلردی .

اقتصاد

عراق تورکلینک اقتصادیاتنی اهمیتله نظر اعتباره آلمق لازم کلیر ، بر
حالده در ؛ بر کره برلی تورکله اراضینک قویون بسله سنه اولان مساعده سندن
اعظمی صورتده استفاده ایدرلر . زنکین تورکلیک بر چوق سوردولری

وارد در که بوزلری عرب ویا کورد چوانلرک اداره سینه تودیع اینمکله بوندن استفاده ایتجی یایلرلر . چفتجیلک خصه صنده عراق تورکلری دیگر اهالی به ذنبه برنجی درجه ددر . بر کره شهرلر جوارنده کی اراضی کاملاً تورکلرک النده در . تورک زنکیئلرک شهرلردن وقصیهلردن اوزاقده بر چوق کویلری وارد . بورالرده کی اراضی بی پایجی صفتیله کوردلر و عربلر اکیدرلر .

عراقده محصولات یا غمور صولریله یتیشیر ، و اراضی بی اسقا اید ، جک طبیعی نهرلر آدر . بوکا مقابل آز بر مسافه ایله بان یانه قازیلان قوبولر واسطه یله بر بوزینه صو اساله ایدیله که بویله صنی قانالار بو قانالارک چوبردیکی دکرملر دخی کاملاً تورکلرک النده در .

شهر و قصیه داخلنده کی بوتون املاک و عقار تورکلرک در .

ساعتجیلک ، دمیجیلک ، دولکر ، دو قومه جیلق ، ترزیک ، سراجلق قوندره جیلق ، الخ ... محلی صنعتارله سبزه و اتجیلق ، تصایق ، بقلق ، و مانیفاطوره اشیا صانیس اکثریله تورکلرک النده در [یالکز بو قسم بخارنده یهودیلرک اشتراکی وارد] مانیفاطوره کی اوروپادن کلن اشیاک شهرلر ادخالی تورکلرک ایله واقع اولدوغی کی بغدادی ، آریه ، کیتره ، ماضی ، یوک ، تفتیک بال ، پینیر کی داخلی اشیا دخی تورکلرک ایله خارجه سوق اولور .

کرکوک و مندلی جوارنده کی پترول منبعلری ده تورکلرک النده در .

خلاصه عراق تورکلری عرفان سوویه سیله دیگر عنصرلر ده فائق اولدوقلری کی اقتصاد ساحه سنده مطلق بر حاکمیتی حائزدرلر .

نتیجه

کوریایورکه شمالی عراق تورکلرک حاکمیتی آلتنده در . بونلرک نفوسی ده اعمال ایدیله جک درجه ده مهمدر . عراقک انکلیزلر طرفندن اشغالی نتیجه ی اوله رق بینه انکلیزلر بر عرب قرالانی احداث ایتدیله . و بو تورکلر -

يالكز سوزده موجود اولان - بو فرالانك جا كيتي آلتنه توديع ايدلدى .
باشقا بر تيمير ايله انكازلرك جا كيتي آلتنه كيردى . بزبوراده اوزون اوژادى به
سياسى مناقشه لره كيريشمكسزىن و - هر ملتك كندى كندى اداره ايتمى
عمده سته استناد ايدرك - بوتورك لره مى و انسانى حقلىرىنك اعاده ايدلى
طريقى كوستره جكز . جنوبى عراقده كى عربلرك و عرب اوليانلرك مقدراتلرىنى
كندىلرینه ترك ايدىيورز :

قروكیده كوردیایورکه عراق توركلرىنك اشغال ايتدىكى ساحه ، «تلعفر»
قصبه سیله باشلیور . و دیگر برتورك قصبه سی اولان «ننى یونس» یاخود «ننوا»
قصبه سی آرمسته عرب اوله رق يالكز «موصل» شهرى موجوددر . خاقیندن
بغداده ، واورادن دجله ساحانى تعقیباً موصل شهرینه قادار واسع بر ساحه به
یايلمش اولان بو توركلرى موصل شهرىنك عرب اولمسته استناداً عرب
ایمپراطورلغنه (۱) ترك ایتك عادلانه بر حرک اولماز و ذتاً بویله بر فداكارلى
اجرا ایتمکده نه جغرافی ، نه ده متنوغرافی وضعیت مساعدده کیلدر ، بالعکس
بو وضعیتلرك هر ایکیسی نه عراق توركلریله مسكون اولان اراضینك موصل
ولایتنه محاط اولان آنادولو اراضیسیله برلشدیرلمسته داها زیاده مساعددر :
۱ - آنادولو طویراغى ، عراق توركلریله مسكون اراضی به متصلدر ، و آراده
نه طبیعى مانع لر ، نه ده باشقه بر حکومته عائد اراضی یوفدر . ۲ - متنوغرافی
نقطه نظرندن كرك آناتولو و كرك عراق توركلرى عربى ملته منسوبدرلر .
بناءً علیه اورتمده قالان بو عرب شهرى (موصل) حقتده ناصل بر صورت
تسویه بولورسه بولونسون عراق توركلریله مسكون اولان اراضینك ، آنادولونك
بر پارچه سی اولان دیار بكر ولایتنه الحاقى ایجاب ایدر . بغداد قراللى ايله
تعیین ایدلى لازم كلن حاودى طبیعت ، چیزمش و حاضرلا مشدر بیله ؛
دجله نك صاغ ساحلى عرب وصول ساحلى ایسه تورك اکثرى ايله مسكون
اولدوغنه كوره دجله نك طبیعى بر حدود آنخا ذیله نهر ك مجراسنى تعقیب «امرایه»

وبغداد شهرينك شمالته وارادن مندى يى ، يعقوبه يى ، خاقينى ، الخ . . تورك
حدودينك تعينى بحباب ايدر ، خاقيندن اعتباراً دياربكره قا ار تورك - ايران
حدودى ذاتاً معيندر .

•

على شعورنى ادراك ايتمش اولان عراق توركلرينك عرفانا واقصادايك
دزنده اولان عرب ايمپراطورلارنه تركى ، حتى بو عرب ايمپراطورلارنه
تشكلنه مانع اولور . چونكه عراق توركلرينك حاكم بولوندىقلى اراضى مهيب
داغله آرقه ويردىكى ايچين جنوبه ينى عرق عرب ساحه سته دوغرو هر زمان
تعرض ونجاوزه ماده وموقعا امكانى اولانه متابل ، دوزير اراضى اوزنده
تأسيس ايتمش اولان بغداد شهرينك وملحمانك بو تعرضه مقابله ايتمشه ماده
وموقعا امكان يوقدر . اكر يكي بر د ايرلاندا ، فاجه مى احداث ايدملك
ايستناميورسه ، اكر صاح وسكونك ير يوزنده قبرى آرزو اوليورسه و اكر
ملك حقلرينه حرمت ايدليورسه عراق توركلريله مسكون اولان اراضينك
آنادولويه الحاق ضرورى اولور .

